

AUBAIN, is een onduitsch woord, dat een vreemdeling betekend, of zo een, die in een ander land gebooren is. Oudtijds waren de vreemdelingen in Frankrijk, verpligt aan den Koning, jaarlijks, op den dag van *St. Remij* te betaalen twaalf *Deniers Parisio*, om aldaar te mogen woonen, en het recht daar door verkregen, werd genoemd *Cheyage*, om dat ieder Chef of hoofd van het huis zulks betaalen moest als hij een bastaard of vreemdeling was. Dan met de afschaffing van dit recht mogen de vreemdelingen in Frankrijk, volgens het recht der volken, in dat rijk koopen en verkoopen, huuren en verhuuren; echter zijn ze zo veel niet bevoorrecht in het Burgerrecht, als de andere bewooners of genaturaliseerde vreemdelingen; en is het recht van *Aubaine*, eigenlijk *jus Fiscii*: Doch bij het 20ste Art. van de Kamerrijksche Vrede, gesloten den 5den Augustus 1529, is het RECHT VAN AUBAINE, volgens welke in Frankrijk en in een gedeelte van de Nederlanden, niemand van zijn Naastbestaande erven kon, dan die in het land geboren was, alwaar de Erfenis gevallen was, voor de Nederlanders in Frankrijk, en voor de Franschen in de Nederlanden, afschaft. En nog in een bijzonder Tractaat, door den Staat gesloten met Frankrijk, den laatsten October 1596, bedongen, dat de oude Verbintenissen omtrent het RECHT VAN AUBAINE, en den vrijen handel in andere opzichten zouden stand grijpen, zo verre zulks, door het laatstgenoemde verdrag, niet veranderd was geworden.

De Fransche Vluchtelingen en derzelve nakomelingen zijn echter hier van uitgezonderd, kunnende die op geenerlei wijze, van hunne naastbestaanden in Frankrijk erven, het welk dan ook de reden geweest is, dat de Staaten deezer landen, reeds in het jaar 1709 verklaard hebben, dat de Onderdaanen van Frankrijk uit de Boedels van Fransche Vluchtelingen hier te lande zig hebbende nedergezet, wijl de Koning, aan den geenen, die in Frankrijk genaturaliseerd waren, weigerden passen te geeven, en zig genoodzaakt vonden te vlugten, wilden zij hunnen Godsdienst getrouw blijven, het zij bij versterf, of vermaak, niets zouden kunnen trekken.

Zie WAGENAAR, IVde deel, bl. 504. en VIIIste deel,

AUBERY,
Benjamin d'A
naar Holland
ten en te K
zeer in gut
tot geen op
na den doc
Maurier,
hij, schoot
Geestlijke
eindelijk
leed in h

De oorza
gaave van
DE HISTOR
pen. Behe
dert tacht
hier voor
gezet, doo
1704 met

Men zeg
een Erfeni
te algeme
'er zig bree
van 'er een
en bijzond
dat men de
Maar het e
fond, zo a
erlandfche

(†) Ik we
ook, dat men
wijzen, op da

deel, bladz. 451. der *Vaderl. Hist. Memorien van D'AVAUX*, Vde deel. *Groot Placaatboek*, Vde deel, bl. 74. *BOEY, Woordentolk*, Iste deel, bl. 78-79.

AUBERY, (*Louis d'*) *Ridder van Maurier*, was een zoon van *Benjamin d'Auberij*; *LOUIS* trok in zijne jeugd met zijnen Vader naar Holland, daarna hield hij zig een poos te *Berlijn*, in *Poolen* en te *Rome* op, aan het Hof te *Parijs*, zegt men, dat hij zeer in gunst stond, bij de Koninginne Moeder, doch daar tot geen openbaare bediening kunnende geraken, begaf hij zig na den dood van den Kardinal de *Richeljeu*, naar zijn landgoed *Maurier*, om aldaar in stilte te leven; hij beklagde zig, dat hij, schoon den Roomschen Godsdienst toegedaan, door de Geestlijken zeer vervolgd werd, en dat wel zo lang, tot hij eindelijk door den Bischoep daar van verlost werd. Hij overleed in het jaar 1687. nalaatende eene dochter.

De oorzaak, dat wij hier van hem moeten spreken, is de uitgaave van zijne bekende *GEDENKSCHRIFTEN, BEHOORENDE TOT DE HISTORIE VAN HOLLAND, en andere Vereenigde Landschappen. Behelzende de waare oorzaaken der verdeeldheden, die 'er zedert tachtig jaaren zijn voorgevallen.* De *Gedenkschriften* die ik hier voor mij heb, zijn uit het Fransch in 't Nederduitsch overgezet, door *Roelof Roukema*, en gedrukt te *Amsteldam*, in 8vo 1704 met *Fig.* beslaande 408 bladz.

Men zegt dat den Schrijver, deeze *Gedenkschriften*, als een Erfenis van zijnen Broeder zijn toegekomen. 't Is te algemeen bekend, van welk belang dezelve zijn, om 'er zig breed over uit te laten, had hij het ongeluk gehad, van 'er eenige trekken ten nadeele van het Huis van Oranje, en bijzonder van *Prins Maurits* uittelaaten, ik geloof niet, dat men dezelve der vertaaling zou waardig gekeurd hebben. Maar het enkel zeggen, dat *Prins Maurits naar de opperste magt stond*, zo als de Heer *WAGENAAR* in het *Register op zijn Vaderlandsche Historie* aantekent (†), was te schoon om het den Neder-

(†) Ik weet dat deeze aanhaaling niets betekent, waar ik weet ook, dat men van groote Mannen de geringste mislagen moet aanwijzen, op dat minkundige 'er niet door misleid worden.

derlander te onthouden. Deze vertelling dan, die de Schrijver van zijn Vader gehoord heeft, is oorzaak, dat dezelve honderd en honderdmaalen is nageschreeven, en den naam en het boek van den schrijver in waarde doet blijven. Danaan die geene, die het gelust om dezelve met onpartijdigheid en bijzonder de vierde verhandeling te leezen, zal terstond de partijdigheid, ondankbaarheid, lasterzugt en onkunde, van den schrijver (die het beruchtste van zijn boek geheel schreef naar *de vertelling van zijn Vader, die hij zelf zegt, dat nooit gewoon was ergens aantekening van te houden*) ontwaar worden.

Ik zal hier niets meer bijvoegen, dan de woorden van zinnen Landgenoot, de Heer *de la Neuville*, (die gansch geen voorstander van het huis van Oranje is) deze zegt: in de Voorreden, voor zijne *Historie van Holland*, „ dat de Heer *du Maurier*, geheel geen karakter had, zo als de Heer *Temple*, dat hij niet meer dan de zoon van een Afgezant was, (deze zegt hij:) heeft zonder twijffel geheel onvolmaakte Gedenkschriften geleverd, die geheel onnut zijn.”

AUCHERS of *Auckers*, in 't latijn *Auchi*, door deeze verstaat de Heer *Alting*, een gedeelte van de oude Friezen, en dat zij deezen naam gekreegen hebben, van de laage landen, die door de wateren der Rivieren en Meiren van rondsomme overstroombd en afgeknaagd worden. Want niet verre van *Muiden* (zegt hij) is een Moerasachtige streck, die van deeze *Auckers*, den naam van *Auckeveen* (*Ankeveen*) behoud. Ja dat het geheel Drostamp van *Muiden* hier van zijn naam verkreegen heeft. Want gelijk de Hoogduitschers *Au* in *Gau* / en in het meervoud in *Gew* / dat de Nederlanders *AW* in *Gaw* en *Go* / en met nog eene buiging in *Gy* en *Goy* verwisfelen. Waar van dan *Goijland* den naam heeft, als of men zeide *Aukersland*, (*Auchorrum Terra*) en dat niet alleen dit klein hoekje lands hier van den naam gekreegen heeft, maar dat de gansche landstreek om het *Vlie*, daar van zonder twijffel genoemd is, die hedendaagsch, hoewel met eenige omzetting de *Veluw* genaamd wordt. Van deeze *Auchers*, is *Alting* verder van gedagte, dat *Plinius* spreekt, in het 4de boek zijner *Natuurlijke Historie*, kap. XV. alwaar hij schrijft, dat, behalven het zeer

ge-

genoemde Eiland
noch eenige and
de *Frisabones*,
gaten waar doo
(*HELIUM* Ost
Plinius hij aan
endat sommige
leezen, en de
deelt, dat de
daarin verme
in plaats van
tusfchen twe
dat deeze V
gaten van d
genaamd, e
en het rech
Noordzee lo
nus van spre
denzelfden
meene duif
dat de eerst
Drusus en de
den, die der
naamd werd
de naamlijk
tusfchen het
Meiren, die
derde, dat
selfroom, (v
afgeleid, toe
anderen kan
de, dat der
de voornoer
besluit te m
te der Frie
(*Flevo*) tus
niet de mi
volken die,

geroemde Eiland der Bataven en Caninefaten, leggende in den Rhijn, noch eenige andere Eilanden der Vriezen, als daar zijn de Aukers de Frisiabones, Sturiens en Marzaters, leggen tusschen de twee gaten waar door de Rhijn uitloopt, namelijk het Gat van de Maas (HELIUM OSTIUM) en het gat van het Vlie. Op welke plaats van Plinius hij aantekent, dat de Uitleggers geweldig oneens zijn, en dat sommigen de naamen deezer Volken geheel anders willen lezen, en de meesten daar van uitschrabben. Doch hij oordeelt, dat de plaats gaaf en gezond is, en dat de naamen, daarin vermeld, behouden moeten worden, behalven dat men in plaats van *Cauchen*, *Cauchorum* (welk woord hij gist, dat tusschen twee ( ) gestaan heeft) lezen moet *Cauchorum*, zo dat deeze Volkeren hier geplaatst worden tusschen de uitterste gaten van den Rhijn, waar van het linker is het gat *Helium* genaamd, dat met de Maas tusschen *Hellevoet* en *Goerree* schiet; en het rechter, dat tusschen *Ter Schelling* en *Vlieland*, in de Noordzee loopt, en dat de lengte deezer Eilanden, daar *Plinius* van spreekt, en die hij oordeelt vijf te zijn geweest, van denzelfden schrijver op bijna 100,000 schreden, dat is 25 gemeene duitche mijlen gesteld worden. Vervolgens meent hij, dat de eerste deezer Eilanden, het welk zig langs de graft *Drusus* en den kant om 't Meir (*Flevo*) uitstreckte, naar de landen, die den oever uitmaakten, en in 's lands taalen *Auwen* genaamd werden, het eiland der Auchers geweest is. Het tweede naamlijk dat der *Frisciabones*, stelt hij gelegen te hebben, tusschen het groote Meir (*Flevo*) en zeer veel andere kleine Meiren, die aan weerskanten van het Y geweest zijn. Het derde, dat der *Sturiers*, stelt hij tusschen de *Saal* en den *Ts-felstroom*, (vermits zijn water, van *Drusus* naar den Vlietstroom afgeleid, toen klein was,) en de gedachte Vlietstroom, aan den anderen kant, tot aan de Noordzee. Eindelijk stelt hij het vierde, dat der *Mazaters*, tusschen de Noordzee, de *Sturiers* en de voornoemde kleine Meiren der *Frisciabones*. Zo dat, om een besluit te maaken, de *Auchers*, zouden uitmaaken, dat gedeelte der Friezen, die van den Zuidkant, langs het Vlie Meer (*Flevo*) tusschen de twee Muidens leggen. Dat 'er derhalven niet de minste noodzaaklijkheid is om hier de *Caucken* (*Chauco*) volken die, boven de Eem gelegen zijn, in te brengen: want

dee-

ling dan, die de oorzaak, dat beide ven, en den rozen doet blijven. Dit met onpartijigheid en zen, zal terfont de pzen, en ontunde, van de moet geheel schreef naar

lf zegt, dat nu gewoontwaar worden. dan de woorden van rijvulle, (die gansch gena is) deeze zegt: in de land, „ dat de Heer zo als de Heer Tynge, n Afgezaant was, deeze el onvolmaakte Gebeden-zijn.”

uchi, door deze verlate te oude Friezen, en dat van de laage landen, die iren van rondsomme overnt niet verre van Muiden, die van deeze *Sturiers*, ehoud. Ja dat het geheel naam verkreagen heeft.

n Gaw/ en in het meer- s *W* in Gou en Goy/ Goy verwisselen. Waar als of men zeide *Auker* alleen dit klein hoekje land it, maar dat de gant onder twijfel genoemt, sige omzetting de *Waw* is *Aling* verdr van ge- de boek zijne *Natuurlijke* dat, *Muiden* het zeer ge-

deze *Auchers* (*Auchi*) zuivere Friezen zijn geweest, die dezen toenaam naar den aart van hunne woonplaats gekreegen hebben; zo als nader op het Art. van *Frisiabones* zal getoond worden. HALMA.

AUCKEMA eene Edele State, bij het dorp *Teerns*, onder *Leeuwarderadeel*, en wel onder *Zuid Trimdel* gelegen.

Geographisch Woordenboek van Friesland, bl. 121.

AUCKEMA, munte uit onder alle die geenen, welken, zo door de Spanjaarden, als door een rampzaligen Godsdienstyver waren aangespoord, om zig dood en straffschuldig te maaken, gelijk elders blijken zal.

AUCHY, *Jacob van Bosfie Heer van*) Zie BOSSIE. (*Jacob van*)

AUDGERUS, of *Audgarius*, was de derde Abt van het Klooster *Bloemhof* of *Wittewerum* genaamd, naa het dorp *Werum*, tusfchen *Groningen* en *Damme*. Oudh. van *Groningen*.

AUFRIED. (zie hier voor bl. 1128. of ANFRIED) de XVIIIde der *Utrechtsche Bifchoppen*.

AUGSBUKR, ook wel AUSBEUR, een dorp in *Friesland*, zie LUTKEWOLDE.

AUGUSTINES-GAE, is een zeer groot dorp, en wel een der Acht-Kerfpelen, in het kwartier van *Oostergo*, nabij *Kasper Robles* diep, dat zijnen naam fchijnt ontleend te hebben van deszelfs aanlegger, dewijl *Augustinusgae*, zo veel betekent als *Augustinesland*, vermids de woorden *Ga* en *Go*, onder elkander verwisfeld zijn. In het Kerklijke is dit een Kombina-tie met *Zuiderhuizum*, dan dit heeft 52 ftemmen, en de Predikant behoort onder de *Clasfis van Dokkum*.

HALMA, BACHIENE, *Geogr. Woordenboek*.

AUGUSTODINUM, was volgens *Tacitus*, de hoofdstad der *Eduen*, zijnde *Autun*, een stad in het Bifdom van dien naam gelegen in *Bourgondien*, *Juliaan* maakte zig in het jaar 356 zonder flag of ftoot meester daar van.

Tacitus Jaarboeken, III. kap. 42.

AUGUSTUS, die door *Julius Cezar*, als zijnen Zoon was aangenomen, meende verpligt te zijn, het werk door *Cezar* aangevangen, te moeten voltoojien, bestaande in de ten onderbrenging der *Duitsche Natien*, aan den *Rhijn* gelegen. Het is be-

A
bekend wat moei
toe aangewend i
ken. Deeze we
gelukte hem niet
Wel is waar, da
had moeten bukk
mede de overwi
fchande weder
ten leeren, dat
de gebreeken c
't Schijnt ook
was, want hij
daar die stand
noch niet erke
als voorheen p
andere wingew
gezondene Stad
den hadden, e
tingen invorder
na elkander in
voor het algem
ftaken, de fcha
zien, en teven
overwonnene I
jende zig, die
nen befchermer
kening, moest
vaardigd, bukk
die de Romeine
in 't volgende j
weder tot onde
nen Zoon Dru
tegen de Germ
het Eiland der
gen te spreek
moeten wij alle
volgd werd, d

bekend wat moeite door den Voorganger van *Augustus*. daartoe aangewend is, tweemaal was hij over den *Rhijn* getrokken. Deeze weg stond voor *Augustus* mede open; dan het gelukte hem niet dat grootsch ontwerp ter uitvoer te brengen. Wel is waar, dat een deel van *Germanie* voor zijne Wapenen had moeten bukken; doch het is ook waar, dat de roem, waarmede de overwinning op die Volken behaald was, met grooter schande weder verlooren is. De ondervinding had hem moeten leeren, dat de *Germaanen*, noch minder dan de *Galliers*, de gebreken der *Romeinen* in hun gebied dulden kunnen.

't Schijnt ook dat *Cæzar Augustus*, van dit al niet onkundig was, want hij besloot, om zijne Heerschappij te vestigen, daar die stand gegreepen had, en uit te breiden daar dezelve noch niet erkend was, een ander bestuur daar in te voeren, als voorheen plaats gehad had. Voor heen stonden *Galliën*, en andere wingewesten aan den *Rhijn*, onder deeze en geene afgezondene Stadhouders, die de volle magt over de krijgsbenden hadden, en in naam van den Roomschen Raad de schattingen invorderden; deeze bleeven meestal een geruimen tijd na elkander in 't bewind, doch meer voor hun eigen, dan voor het algemeen belang, wijl al wat zij in hun eigen beurs staken, de schatkist ontroofte werd. Hierin wilde *Augustus* voorzien, en tevens om zijn onbepaald gezag te toonen, hield hij de overwonnene Landschappen, als een Eigendom voor zig, vlejende zig, die door zijn beste vertrouwelingen te beter te kunnen beschermen. Dan in het veertiende jaar vóór onze tijdrekening, moest echter *Lollius*, die hij op dien voet had afgevaardigd, bukken voor de magt van *Melo*, Koning der *Sicambers*, die de *Romeinen* zwaare nederlaagen toebragt. Doch *Augustus*, in 't volgende jaar afgekomen zijnde, bragt de Overwinnaars weder tot onderwerping; en daarop gaf hij het bestier aan zijnen Zoon *Drusus*, aan deezen was mede bevolen den oorlog tegen de *Germaanen* voort te zetten. Van zijne bedrijven in het Eiland der *Batavieren*, zullen wij nader zelegenheid krijgen te spreken, op de ART. BATAVIEREN EN DRUSUS. Hier moeten wij alleenlijk melden, dat *Drusus*, na zijn overlijden, gevolgd werd, door zijnen Broeder *Tiberius*. Enkel voegen wij

van

FRIED. HESB. enz.

zijn geweest, te de-
woonplaats gewen
Frisabones zal gen.

et dorp Teern, onde
indiel gelegen.

w Friesland, bl. 121.
eenen, welken, zo door
gen Godsdiensuyver wa-
fchuldig te maaken, ge-

Zie Bossie. (Jacob van)
erde Abt van het Kloos-
naa het dorp Werum,
Dudh. van Groningen.
ANVAARD) de XVIIIde

dorp in Friesland, zie

t dorp, en wel een der
Oostergo, nabij Koper
inleend te hebben van
gae, zo veel betekent
n Ga en Go, onder el-
ke is dit een Kombina-
ze stemmen, en de Pre-
ktrum.

, Geogr. Woordenboek
tus, de hoofdstad der
sdom van dien naam ge-
zig in het jaar 356 200-

42.
ls zijnen Zoon van
t werk door Cæsar aan-
aande in de 11e onder-
Rhijn gegaan. Het is
be-

van deezen hier bij, dat hij zig zelve in een Brief aan den Roomschen Raad beroemt: Negenmaal door *Augustus* tegen de *Duitschers* gezonden geweest te zijn, dat hij daar onder meer door raad dan geweld verricht had. Na alle de groote daaden, die hij verricht had, werd *Tiberius* gevolgd, in het vijfde jaar onzer tijdrekening, door *Quintilius Varus*, die aldermeest onder de *Germaanen* is befaamd geworden, door de Nederlaag, die hem door *Arminius*, Ao. 10, werd toegebracht. *Varus*, doodde uit wanhoop zig zelve. *Augustus*, liep verscheidene maanden lang, door de vertrekken van zijn Paleis, zig het hoofd tegen de muur stootende, en roepende: VARUS, VARUS, geef mij mijne *Legioenen* weder! *Augustus* zocht daar na dien geleeden ramp wel te vergoeden, door *Tiberius* den Broeder, en *Germanicus* den Zoon van *Drusus*, met versche Benden aftezingen; dog te vergeefs, wijl de *Germaanen* en andere Volken, Vijanden der *Romeinen*, in hunne schuilhoeken en boschen geweek waren; dus *Augustus*, zonder zijn oogmerk te bereiken, in het veertiende jaar onzer tijdrekening, de Wereld moest verlaten.

Zie hier voor het Art. ARMINIUS. FLORIS *Hijf. Llb. IV.*

Cap. 12. TACITUS Jaarb. IV. Boek, Kap. 72. I. Kap. 24, 55. enz. PICARD Oudh. van Drenthe, bl. 140.

AULA-DEI, was een Convent of Klooster in Friesland, dat nevens anderen, in het jaar 1572, verwoest werd. De oude Friesche Schrijvers houden staande, dat in deeze plaats, daar zij *Leeuwaarden* door verstaan, de oude Wijzen, van de tijden der *Druïden* af, geleeraard hebben.

Zie WINSEMIUS. F. SJOERDS *Friesche Jaarboeken, I. Deel, bl. 40.*

AULUS HIRTIUS, een *Romein*, wiens naam onder ons bekend is geworden, zo door zijn schrijven van de Oorlogen der *Batavieren*, te vinden in de Gedenkschriften van *J. Cæzar*, als in zijn Boek van den *Alexandrijnschen Oorlog*. Al het geen tot de *Batavieren* betrekking heeft, vindt men in dat geene hij tuschen het zevende en agtste Boek van *Cæzar* geplaat heeft, en aangehaalt wordt door CLUVERIUS, in zijne *Verhandeling over de Uitloopen van den Rhijn*, II. Deel, bl. 102, 103, 111, 113 en 114. Au.

AURELIUS, (C
stad Gouda, en
noemt hem in
tinus, sommige
vermaarden Ro
uit een Brief v
nelius van ter G
word: Erasmus
mer iets van u
en Meester.

doch Goudhe
Klooster van
volgens opge
ben. Volget
Redenaar, l
zo vermaard
aangenaamhe
stands aange
den *Lauwer*
zijnen tijd, v
die, vindt m
nier *Snoij*. E
hier genoemd
Oudheid van
magenfis bewe
is; deeze, w
van dien tijd g
door toedoen

Zie ERASM

Box

Voc

AURIFABER
met een and
was, wijl hij
in een Kloos
gelegen. E
orde gewaag

AURELIUS, (*Cornelius*) voerde dien voornaam naar zijn geboorte stad *Gouda*, en had ook den bijnaam van *Lopsenus*. *Erasmus* noemt hem in zijne Brieven van 1489, 1490 en 1497, *Aurustinus*, sommigen houden hem voor den Leermeeſter van den vermaarden Rotterdammer, het welke zij meenen aantetoonen uit een Brief van, door *Alardus van Amſteldam*, aan deezen *Cornelius van ter Gou*, in 1515 geſchreeven, en waarin geleezen word: *Erasmus is te Bazel, wij verwonderen ons allen, dat hij nimmer iets van u melt, daar gij altoos geweest zijt zijn oprechte Vriend en Meester*. Volgens *Boxhorn*, was hij Regulier Kanonik, doch *Goudhoeven* noemt hem een Reguliere Monnik, in het Klooster van *Augustijn* te *Hemdonk*, bij *Dordrecht*, alwaar hij volgens opgemelden Brief van 1515, nog moet geleefd hebben. Volgens dien zelfden Brief, moet hij een zeer goed Redenaar, Dichter en Hiftorieschrijver, en onder de Dichters zo vermaard geweest zijn, dat Keizer *Maximiliaan*, door de aangenaamheid zijner Vaerfen, en bekwaamheid zijns verſtands aangedaan, hem, door zijn Gezant *Stephanus Crocevius*, den *Lauwer van Apollo* zond. De voornaamſte Geleerden van zijnen tijd, waren zijne Vrienden, doch als de bijzonderſte van die, vindt men genoemd *W. Heda*, *Al. van Amſteldam* en *Reinier Snoij*. Buiten zijne andere ſchriften, vereiſcht door ons hier genoemd te worden, twee boekjes van hem, rakende de *Oudheid van Batavia*, waarin hij ſterk tegen *Gerardus Noviomagenſis* beweert, dat Holland een gedeelte van *Oud Batavia* is; deeze, waarin meer geleerdheid, dan in andere ſchriften van dien tijd gevonden wordt, zijn in druk uitgekomen Ao. 1586, door toedoen van *Bonaventura Vulcanis*.

Zie *ERASMUS Epiftole*. *GOUDHOEVEN Kronijk*, bladz. 219.
BOXHORN Toneel der Nederl., bl. 260. *VONK* in de Voorrede voor de *Befchr. van Doesburg*.

AURIFABER, (*Egidius*) deeze moet niet vermengd worden met een ander van dien naam, die een Carmeliet te *Brusfel* was, wyl hij, die wij hier bedoelen, een Kathuizer Monnik, in een Klooster, op den *Berg Zion* genaamd, dicht bij *Zierikſee* gelegen. Eene *Petrus Sutor*, van de Monnikken van deeze orde gewaagende, zegt van deezen, dat hij zo geleerd als Gods-

en in een Brief den al door *Augustus* en in, dat hij daar was had. Na alle de gronden *Tiberius* gevolgd, in be- *Quintus Varus*, die ſaamd geworden, door de Ao. 10, werd megebragt. en. *Augustus*, liep ver- trekken van zijn *Palaïs*, zig, en roepende: *VARUS, weder!* *Augustus* zogt hier beden, door *Tiberius* den van *Drusus*, met verſche- th, wyl de *Germanen* en, in hunne ſchuilhoeken *Augustus*, zonder zijn oog- te jaer vanz tijtrekking,

s. *Flores Hif. Lib. IV.*
V. Boek, Kap. 72. l. 1. Kap.
i. van Drenthe, bl. 110.

Klooster in *Friesland*, uit erwoest werd. De oorde dat in deeze plaats, daar oude *Wijzen*, van de tij- ben.

ſeſche Jaarboeken, I. Deel,

ns naam onder ons bekend an de Oorlogen der *Riften* van *J. Caesar*, in n *Ooring*. Al het men vindt men in de *ſeſe* loek van *Caesar* geplaat *arius*, in zijne *ſchiedeling* zel, bl. 20, 103, 111.

Godsdienstig was, dat hij heeft geschreeven drie verscheide Werkjes, de *Laude Carthusiana*, *Opus Exemplorum* en *Sermonis de Tempore Sanctis*, en dat hij overleed 20 Febr. 1566.

Zie VAL. AND. *Oudh. van Zeeland*. BOXHORN *Toneel*.
LE REU, *geletterd Zeeland*,

AURINDULIUS, een Man, daar alles wat 'er van gezegd word, niet dan op fabelen berust, en waar van men niet als uit verhaalen, die geen de minste zekerheid hebben, spreken kan. Dit allees is gewis, dat de oude Hollandsche Kronijken, hem Koning van Friesland, Wiltenburg en Holland noemen, dan even zo vast gaat het ook, dat hij 'er een minder waardigheid bekleed heeft; doch laat ons zien, wat van hem al gezegd wordt. Hij zou ten Vrouwe gehad hebben eene Reuzinne, en daar bij veele Kinderen verwekt hebben. Hij zou bouwheer geweest zijn van een zeer prachtig slot of Kasteel, dat met de grootte van zijne Vrouw overeenkomstig geweest zou zijn, dat is ongemeen groot, op het Dorp *Voorburg*, en dat genoemd hebben *Aurundilii*. Dat hij *Voorburg* tot de standplaats daar toe gekoozen had, was veroorzaakt, door de liefde, die hij boven andere Landen voor Holland had. En dit zou hij nog meer betoond hebben, door het stichten van een ander slot te *Noordwijk*, of in de Boschen daaromtrent. Welke beide Sloten door de Noormannen verwoest zouden zijn. Maar laat ons zien, wien men verondersteld, dat hij geweest zou zijn: De beruchte Heer *Lem* of *Willem*, de (even zo onwisse) Stichter van *Haarlem*, stellen de schrijvers zijn Vader geweest te zijn, en van deeze vermaarde Bouwheeren, moet *Falk* of *Valk* een zoon van *Arindulius*, de Stichter van 't Slot *Valkenburg* aan den Rhijn geweest zijn. Laat echter alle deeze verhaalen zo onzeker zijn als ze zijn, dit is echter gewis, dat men te *Voorburg*, omtrent het jaar 1500 de fundamenten van een kasteel ontdekt heeft, en daar uit gegraven heeft, veelerleije zeldzaamheden, zo van goude, zilvere als metaale muntstukken, dan dat het fraaijst is, onder die waren 'er, van *Nero* en van Keizer *Pius*, maar niets dat eenige schijn gaf waar uit iets van *Arindulius* kon worden opgemaakt. Dus men met veel meerder schijn van waarheid geloven mag dat dit Slot *Arindulius*.

A U
Arindulius, gebou
Houwe heeft
 oorsprong op
 melding maak
 Noormannen,
 een drukfeil,
 da meent, dat
Aurelianus, e

Ad Junius,
 van *Elinus* g
 maakende K
 tweeden Mi
 ze vraagt,
 of de Konin
 meene volk
 noemen, c
 waren. Het
 dichtfel. La
 sprookje van
 van onze N
 de penninge
 den, sommi
 gelen, welke
 den der Ger
vilis ook ver
 en die vleug
 voor ooren a
 zulke oude p
 wilden opdwi
 ren. Daar e
 is, stappen
 oorsprong in

AUSTERHA
 Friesche Gri
 wolden: and
 spelling voor
 IV. DEEL

Julius, gebouwd is, door den Keizer *Aureliam*. Jonker van der Houve heeft zig veel moeite gegeven om de waare naamsoorsprong op te spooren, doch bepaald niets zeker. BEKA, melding maakende, van de verwoesting van het zelve, door de Noormannen, noemt het *Castrum Arundubii*, of *bu* voor *lu*, een drukfeil, of met voordacht zo gesteld is, is onzeker. HEDA meent, dat het zelve gesticht is door den gemelden Keizer. *Aurelianus*, en brengt de ondeckte muntstukken tot bewijs bij.

Ad Junius, noemt het 't Slot *Elini*, om de penningen, die 'er van *Elinus* gevonden zijn. *Bokkenberg*, zegt *Ezels-Oors-Burgt*, maakende Koning *Aurindulius*, of *Elinus* of *Etseelinus* tot een tweeden Midas, of *Ezelsoor*. Waarop *Janus Douza*, spitswijze vraagt, wie de man met de Ezelsooren was, *Bokkenberg* of de Koning? De Oude Hollandsche Kronijk zegt dat het gemeene volk gewoon was, Koning *Aurindulius*, *Ezelsoor* te noemen, om dat zijne ooren, zo groot als die van een Ezel waren. Het eerste kan waar zijn; maar het tweede is een verlichtsel. Laat ons bij al dit zotte, echter aantoonen, waar dit sprookje van de Ezelsooren van daan komt. De beminnaars van onze Nederlandsche Oudheden, is bekend, hoe 'er onder de penningen, van eenige Roomsche Keizers, gevonden worden, sommige hoofden met Helmen, en aan die Helmen vleugelen, welke gevleugelde Helmen, mede tot de hoofdcieraaden der Germaanen behoorden, en waar mede *Claudius Civilis* ook verbeeld werd (zie op de Tijtellaat van dit werk) en die vleugels zijn door het onkundig gemeen, in die tijd voor ooren aangezien, *Schrivenerius* verhaalt ons, dat hij zelf zulke oude penningen, van de Boeren gekocht heeft, dien hem wilden opdwingen, dat het penningen van Koning *Ezeloor* waren. Daar echter niets met zekerheid van dit slot te zeggen is, stappen wij 'er van af; want om met anderen 'de naamsoorsprong in Engeland te gaan zoeken, lust ons niet.

AUSTERHAULA, is de naam van een der 14 dorpen van de Friesche Grietenij Doniewerstal, in het kwartier van zeventwolden: anders *Oosterhaule* geheeten; zijnde *Auster* een oude spelling voor *Ooster*. Het zelve heeft Kerk en Predikant, die

ook Oldouwer bediend, staande onder de Clasfis van Zevenwolden.

Zie HALMA uit WINSEMIUS.

AUSTRACHIA, is volgens de aanwijzing van den Heer ARTING, de naam geweest van het Eiland *Ameland*, zo als *Ter Schelling*, *Westrechia*, of *Westtrachia* genoemd werd, om dat dit westlijk, en *Amelant* oostlijk legt, wordende gescheiden door de uitwateringen, die het *Borndiep*, of *Burdipa*, in die tijden genoemd werd; want de woorden *Auge* / *Age* / *Arge* / *Ouge* / *Eg*, naar de verschillende uitspraaken, betekenen het zelfde, en werden bij de oude Duitschers voor een Eiland genomen, zo als nog hedendaags het Eilandje *Schiermonnikoog* / volgens de Friesche spraak, daar van den naam heeft, als of men zeide, *Graauw Monnikke eiland*.

Not. Germ. Inf. P. 2. p. 14. HALMA.

AUSTRASIA, zie Oost Frankrijk.

AUVERGNE, een der Polders, met *Glimes*, en anderen ten Noorden van *Halsteren* in Staats-Brabant, om en bij *Bergen op den Zoom*, deeze zijn in het laat der voorgaande Eeuw na dat ze eenige jaaren, door het water waren bedolven geweest, weder droog gemalen en op nieuw bedijkt.

AUWERT, een dorp in *Groningen*, zie bladz. 291. ADEWERT, het huis *Aduart* of *Aduwert*, behoorende aan Mevrouw *W. Alberda*, *Douariere Lewe*, vindt men op de nieuw uitgekomen Kaart van *Groningen*, van den Heer *T. Beckering*, op het eerste blad, op deszelfs standplaats aangewezen, en het gezicht van het zelve van vooren, op het vierde.

AUXWYK, een waterlandsch dorp, zie AXWYK.

AVAAREN, zie HUNNEN.

AVANTURIERS eene benaaming, die men in het laatst der zestiende eeuw gegeven vindt, aan Engelsche Kooplieden, die zig voornaamlijk op den *Lakenhandel* toeleiden: Dat zig deezen in de Nederlanden, en bijzonder te *Middelburg* in *Zeeland*, in het jaar 1598 nederzetterden, werd veroorzaakt door oneenigheden, die 'erte *Londen* ontstonden, tuschen de Engelsche en duitsche Kooplieden, die tot 't *Hanze-verbond* behoorden, welke oneenigheden zo hoog liepen, dat Keizer *Rudolf de IIde*,

de

de Engelsche
ming van *Ava*
zekeren bepa
zabet, beval
in haar Rijk
Engelsche *Ava*
landen verset
voordeelig se
lig hen te o
brieven, ha
Koninginne
(alwaar met
Klooster va
of het Kloc
Delft en *Ro*
die hen ge
beraadslaage
gezetenen t
verkoozen z
gende dat
ring der wo
zending der
lijk aan deez
voolen, in h
en andere E
ne lakens,
te *Middelbu*
verwekte zo
in het jaar
den, werd
voornaamste
ten gaan, w
staan. En r
leden der
schen de sta
sche steden
sche Lakene